

Webbinarium

Klimatanpassning och Etik

17 november 2021

Kommentarer och svar på frågor som ställdes i kommentarsfältet

Anpassning kan också vara att inte göra saker. Är att säga nej också planerad reträtt?

Att säga nej kan t.ex. betyda att undvika exploatering i exponerade områden i syfte att minska risken för skador. Att säga nej kan vara en del i en reträttstrategi.

Har ni diskuterat alternativ till begreppet 'reträtt'?

Ja, väldigt mycket men vi har inte lyckats hitta något riktigt bra alternativ. Några förslag som har kommit upp är 'ändrad markanvändning', 'förändrad markanvändning', 'strategisk klimatanpassning', 'flytt', 'anpassning', 'tillbakadragande', 'avancera i en annan riktning'.

Många tycker att reträtt är ett ord som bör undvikas men samtidigt menar flera att det är bättre att säga vad som menas och vara rak med det. Men det kanske inte spelar så stor roll vilket ord som används utan hellre pratar om innehållet.

Ett citat från kommentarsfältet lyfter detta: *"Det är en poäng att vara öppen med vad vi har och inte har kontroll över. Många saker kan vi styra i våra liv men, som John poängterade, man kan inte bekämpa havet. Man får acceptera. Då är inte reträtt att förlora, det är att vara vaken för verkligheten."*

Kan ni redogöra mer för den etiska aspekten kopplat till reträtt?

Reträtt är ett socialt dilemma. Det är inte tekniskt svårt men socialt komplicerat. När en reträttstrategi involverar flytt/omlokalisering av människor handlar det mycket om etik. Människor som har levt länge på en plats känner ett sammanhang med platsen och de som bor där. Det kan gå förlorat vid en flytt och för dessa människor är sannolikt reträtt ett sistaalternativ. För att reträtt ska kunna bli ett alternativ för dessa människor behöver de komma till insikt om att det blir bättre 'där än här'. Processen behöver bedrivas underifrån, lokalt och med ett lokalt engagemang. Den kompensation som erbjuds för de som drabbas behöver också vara acceptabel.

Den här medelnivån och återkomsttid är det något ni kommer ta fram för flera städer/kommuner? Eller är det något som kommunerna kommer få beställa?

Inte inom projektet men det kan säkert beställas från SMHI som tog fram data för CAMEL.

Fråga generellt rörande ämnet; har man inom forskningsprojekten någon interaktion med grannländerna och deras arbete i ämnet? T ex Danmark har väl gjort/varit tvungna göra en hel del redan?

Inte direkt. I andra sammanhang har vi haft den interaktionen och som indirekt berör forskningsprojekten.

Vi diskuterar en livslängd på kanske 100 år för ny bebyggelse. Hur ser vi då på byggnader som redan är mer än 100 år gamla, har de gjort sitt?

Nej, de har inte gjort sitt, men i det långa tidsperspektivet kanske in den byggnadens läge ska styra var övrig utveckling sker. Gäller det en enskild byggnad som är av ett stort historiskt värde men som ligger högst olämpligt så skulle man kunna börja fundera över om den byggnaden inte går att flytta till en mer lämplig plats.

Kommentarer från chatten

”När det gäller etiska diskussioner så är det viktigt att planera så att inte människors liv äventyras, t ex de boende eller den personal som ska arbeta vid en eventuell händelse eller räddningsinsats. Alla bör kunna bo och jobba säkert så att inte livet riskeras.”

”Har en enskild fastighetsägare rätt att bestämma över en annans liv, tex om man väljer att bo kvar, då riskerar man en annan människas liv som ska delta i en ev. räddningsinsats.”

”En aspekt på etik är väl att man är ansvarig för sina egna handlingar och sin egendom. Samhället ska ju inte automatiskt gå in och bekosta skydd av privat egendom. Genom vattennära lägen finns det stora värden som inte tillfaller samhället även om skattekollektivet går in och bekostar skydd.”

”Gällande flexmark tror jag det är en bra idé med tanke på att vi behöver områden att översvämma. Det kommer bli ett problem med vatten och prioritering av ytor kommer behöva ske.”

”När det gäller användningsområde av en mer flexibel mark så bör den fyllas av verksamhet som inte påverkar omgivningen negativt om den översvämmas.”

En närhet till havet är ointressant om det är dött. Grunda sandbottnar är en otroligt viktig uppväxt- och livsmiljö och ingen död "sandlåda" med mindre värde än åkermark.

”Havsnivån kommer att fortsätta stiga i hundratals år. Utplaning till en ny nivå med geologiska perspektiv kommer att ske om 1- 3000 år. Det kan plana ut på tio meter eller (max) 70 meter. Den kan fortsätta stiga långsamt under en tid med avbrott för större havsnivåhöjningar under ett par år. Det handlar väl om att anpassa sig för en fortsatt gradvis ökning (storleksordning 5 - 10 mm/år), och samtidigt skapa beredskap för vad som händer om den stiger med storleksordningen 1 meter/20 år.”

”Här finns också mkt bra underlag och översvämningsskarteringar
<https://www.msb.se/sv/verktyg--tjanster/oversvamningsportalen/>”